

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
охорони здоров'я України
_____ року № _____

Державні санітарно-протиепідемічні правила та норми «Організація та проведення очищення і дезінфекції поверхонь в закладах охорони здоров'я»

I. Загальні положення

1. Ці Державні санітарно-протиепідемічні правила та норми (далі - Правила) встановлюють загальні вимоги до організації та проведення заходів з очищення і дезінфекції поверхонь (далі – клінінг) в закладах охорони здоров'я (далі – ЗОЗ), фізичними особами – підприємцями (далі – ФОП), які зареєстровані в установленому законом порядку та одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики та суб'єктами господарювання, які надають такі послуги з клінінгу на умовах договору (далі – суб'єкти господарювання), для ЗОЗ/ФОП.

2. Ці Правила не застосовуються ЗОЗ/ФОП при репроцесингу медичних виробів обмеженого (багаторазового) використання, який проводиться відповідно до Державних санітарних норм та правил «Репроцесинг медичних виробів», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31 липня 2025 року № 1212, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 01 жовтня 2025 року за № 1434/44840.

3. Санітарне очищення території та прибирання об'єктів благоустрою ЗОЗ проводиться відповідно до Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2011 року № 145, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 квітня 2011 року за № 457/19195.

4. Виконання цих Правил покладається на:

керівника ЗОЗ та ФОП;

у структурному підрозділі з клінінгу ЗОЗ (далі – СПК) на керівника (завідувача).

5. Керівник ЗОЗ:

СЕД АСКОД Міністерство охорони здоров'я України
ДОКУМЕНТ № 03.4/9259/2-26 від 20.02.2026
Сертифікат 04AF212836405D9904000000EBC0A2B008B02EC00
Підписувач Ольга Твіттар Ворудова
Дата підписання: 20.02.2026
Дійсний з 30.12.2025 0:00:00 по 28.12.2027 23:59:59

1) доводить до відома працівників ЗОЗ положення цих Правил;

2) створює СПК у ЗОЗ, що надають медичну допомогу у стаціонарних умовах цілодобово;

3) забезпечує СПК візками для прибирання, промисловими пральними і сушильними машинами для прання і сушіння мопів / серветок, мийними та дезінфекційними засобами та іншим інвентарем та витратними матеріалами для клінінгу;

4) організовує навчання, підготовку і перевірку знань з питань клінінгу (далі – навчання) працівників ЗОЗ.

6. У місцях провадження діяльності ФОП та ЗОЗ, що надають первинну медичну допомогу та спеціалізовану медичну допомогу в амбулаторних умовах, організація та проведення клінінгу здійснюється ними самостійно, без створення СПК, або виконується суб'єктами господарювання на умовах договору підряду з дотриманням цих Правил.

7. У ЗОЗ, що надають цілодобову стаціонарну медичну допомогу створення СПК є обов'язковим.

8. У цих Правилах терміни вживаються у такому значенні:

1) висококонтактні поверхні – поверхні, до яких часто торкаються пацієнти, відвідувачі та працівники (дверні ручки, поручні ліжок, вимикачі світла, кнопки апаратів, пристроїв та приладів, змішувачі рукомийників тощо);

2) візок для прибирання (далі – клінінговий візок) – спеціалізовані мобільні системи, призначені для проведення клінінгу, що складається з візка, двох окремих ємностей (контейнерів, відер, мішків) для розділення чистого мийного / дезінфекційного робочих розчинів від забруднених (використаних) мопів / серветок, та віджимного пристрою;

3) генеральний клінінг – клінінг у будь-яких приміщеннях, який включає очищення вікон, дверей, вентиляційних решіток, світильників та інших поверхонь, що не піддаються клінінгу протягом проведення рутинного і заключного клінінгу;

4) графік проведення заходів з клінінгу (далі – графік) – документ, затверджений ФОП / керівником ЗОЗ, в якому визначені час (дати та/або години) і приміщення проведення заходів з рутинного клінінгу;

5) заключний клінінг – клінінг у палаті/кімнаті пацієнта після його виписки, переведення до іншого відділення ЗОЗ/ФОП або смерті;

6) механічне очищення – видалення забруднень з поверхонь шляхом механічної дії та/або із застосуванням мийних засобів і води, що призводить до зменшення кількості мікроорганізмів, яке проводиться із застосуванням спеціального інвентаря;

7) моп – змінна насадка (ганчірка) для швабри, призначена для проведення вологого і сухого клінінгу;

8) робочий розчин – розчин з визначеною і зазначеною виробником, як ефективна, концентрацією препарату / агента / речовини або комбінації речовин у відповідному розчиннику (вода, спирт або суміш спиртів) для виконання визначеного заходу з клінінгу;

9) рутинний клінінг – клінінг, що проводиться відповідно до затвердженого ФОП / керівником ЗОЗ графіку;

10) стандартна операційна процедура (далі – СОП) – документально описана і затверджена ФОП/ керівником ЗОЗ покрокова методика проведення клінінгу (підготовка до проведення, послідовність виконання заходів; вибір обладнання та/або інвентарю, мийних та дезінфекційних засобів; підходи до моніторингу і оцінки якості клінінгу), призначена для досягнення визначеного рівня чистоти поверхонь, включно із заходами направленими на зменшення ризиків для життя і здоров'я працівників;

11) ургентний клінінг – клінінг, що проводиться для видалення біологічних рідин з поверхонь, забруднених (контамінованих) внаслідок потрапляння на них виділень пацієнтів (наприклад, блювота, кров, фекалії), аварійних ситуацій або під час надання медичної допомоги / медичної послуги;

12) час експозиції дезінфекційного засобу (далі – експозиція) – мінімальна тривалість часу (вимірюється в секундах, хвилинах або годинах) визначена в інструкції виробника, протягом якого робочий розчин дезінфекційного засобу повинен безперервно контактувати з оброблюваною поверхнею або об'єктом для гарантованого знищення мікроорганізмів, відповідно до заданого виду клінінгу.

Інші терміни у цих Правилах вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про систему громадського здоров'я», «Про захист населення від інфекційних хвороб» та інших нормативно-правових актах у сфері громадського здоров'я та санітарно - епідемічного благополуччя населення.

II. Організація діяльності структурного підрозділу з клінінгу

1. Структурний підрозділ з клінінгу (далі – СПК) безпосередньо підпорядковується заступнику генерального директора (директора) ЗОЗ, який відповідає за адміністративно-господарську діяльність.

Відповідно до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників (випуск 78 «Охорона здоров'я»), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29 березня 2002 року № 117, погодженого Міністерством праці та соціальної політики України, працівники СПК займають посади молодших медичних сестер / медичних братів (санітар / санітарка-прибиральниця).

2. Структура СПК визначається в залежності від розміру і спеціалізації ЗОЗ.

3. До складу СПК ЗОЗ, що надають стаціонарну медичну допомогу цілодобово, входять як мінімум:

1) керівник СПК;

2) працівники СПК, які проводять заключний клінінг (для ЗОЗ, які надають медичну допомогу в стаціонарних умовах);

3) працівники СПК, які проводять рутинний і генеральний клінінг;

4) двірники;

5) оператори натирачів підлоги, пилососів для комерційного використання та пилососів, призначених для роботи поза межами приміщень (за необхідності);

6) працівники зайняті у підготовці клінінгових візків, пранні та сушінні мопів і серветок.

4. Чисельність двірників визначається відповідно до Міжгалузевих норм чисельності робітників, що обслуговують громадські будівлі (будівлі управлінь, конструкторські і проектні організації), затверджених наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 11 травня 2004 року № 105.

5. Чисельність операторів натирачів підлоги, пилососів для комерційного використання та пилососів, призначених для роботи поза межами приміщень визначається відповідно до інструкції виробника.

6. Чисельність працівників зайнятих у підготовці клінінгових візків, пранні та сушінні мопів і серветок встановлюється відповідно до кількості пральних та сушильних машин – експлуатація та обслуговування кожної пари пральної і сушильної машин проводиться мінімум одним працівником.

7. Працівники СПК забезпечуються захисним взуттям (наприклад, гумові чоботи, закриті гумові капці) та засобами індивідуального захисту (далі – ЗІЗ) відповідно до оцінки ризиків впливу небезпеки відходів, але мінімально:

1) рукавичками захисними (захист від інфекційних агентів та хімічних речовин);

2) фартухом захисним (водонепроникний, захист від інфекційних агентів та хімічних речовин);

3) медичними (хірургічними) масками;

4) захисними окулярами / щитком;

5) захисними навушники або берушами (в разі використання для клінінгу обладнання з високим рівнем генерації шуму).

8. Працівники СПК, в разі необхідності, забезпечуються додатковими ЗІЗ відповідно до розділу V Заходів та Засобів щодо попередження інфікування при проведенні догляду за пацієнтами, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03 серпня 2020 року № 1777, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 року за № 1110/35393.

ЗІЗ повинні відповідати Технічному регламенту щодо медичних виробів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 02 жовтня 2013 року № 753 та/або Технічному регламенту засобів індивідуального захисту, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 771.

III. Загальні вимоги до організації і проведення клінінгу

1. Для проведення клінінгу використовуються мийні і дезінфекційні засоби внесені до Державного реєстру дезінфекційних засобів..

2. Частота і вид клінінгу визначаються за результатами оцінки ризиків для клінінгу, відповідно до додатку 1 до цих Правил.

Оцінка ризиків у місцях провадження діяльності ФОП проводить безпосередньо ФОП, у ЗОЗ – відділ інфекційного контролю (далі – ВІК).

За результатами оцінки ризиків, ФОП / ВІК розробляє СОП та графіки проведення клінінгу.

3. Працівники, які не пройшли навчання щодо СОП, не допускаються до виконання клінінгу. Навчання обов'язково включає СОП щодо алгоритму дій у разі виникнення аварійних ситуацій.

Навчання проводиться планово один раз на рік і позапланово в разі потреби (наприклад, впровадження нового СОП щодо алгоритму дій у разі виникнення аварійних ситуацій), враховуючи функціональні обов'язки працівників.

4. СПК, у разі його створення, забезпечує проведення заходів з рутинного, заключного і генерального клінінгу. Ургентний клінінг проводиться медичними працівниками.

5. Чисельність працівників, які проводять клінінг, визначається відповідно до площі приміщень і часу необхідного для проведення клінінгу, відповідно до розрахункових показників, наведених у додатку 2 до цих Правил.

6. Щоденний моніторинг і оцінка якості клінінгу у ЗОЗ здійснюється ВІК, відповідно до підпункту 3 пункту 2 розділу II Положення про відділ з інфекційного контролю закладу охорони здоров'я та установи / закладу надання соціальних послуг / соціального захисту населення, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03 серпня 2021 року № 1614, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 жовтня 2021 року за № 1323/36945.

ФОП безпосередньо організовує щоденний моніторинг і оцінку якості клінінгу.

7. Механічне очищення дозволяється проводити у приміщеннях низького ризику, а для заключного і генерального клінінгу – в приміщеннях будь-якого ризику.

Для механічного очищення використовуються натирачі підлоги, пилососи для комерційного використання, пилососи, призначені для роботи поза межами приміщень, та інше технологічне устаткування, що не призводить до аеролізації бруду.

Натирачі підлоги, пилососи для комерційного використання та пилососи, призначені для роботи поза межами приміщень, повинні відповідати вимогам Технічного регламенту безпеки машин, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 року № 62 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2023 року № 880) (далі – Технічний регламент безпеки машин).

Натирачі підлоги повинні бути акумуляторними.

Натирачі підлоги, пилососи для комерційного використання та пилососи, призначені для роботи поза межами приміщень очищаються і дезінфікуються відповідно до інструкції виробника.

8. Парогенератори дозволено використовувати для клінінгу в усіх приміщеннях, при генеральному та заключному клінінгу

Парогенератори повинні відповідати вимогам Технічного регламенту безпеки машин.

Парогенератори експлуатуються відповідно до інструкції виробника.

9. Проводити підмітання підлоги щітками та/або віниками всередині місць провадження діяльності ФОП та у приміщеннях ЗОЗ заборонено.

10. Клінінгові візки, серветки, мопи та інші витратні матеріали, які використовуються для клінінгу, повинні бути призначені виробником для професійного клінінгу.

11. Колеса клінінгових візків повинні бути антистатичні, малошумні та оснащуватися фіксаторами (гальмами) мінімум на двох колесах.

12. Клінінгові візки піддаються щоденному очищенню та, в разі забруднення біологічними рідинами, дезінфекції.

Щотижня усі поверхні клінінгових візків піддаються очищенню і дезінфекції.

13. Клінінгові візки зберігаються виключно у коморі / приміщенні для зберігання ЗІЗ, витратних матеріалів та обладнання СПК (у разі його утворення).

14. Рутинний, заключний і генеральний клінінг проводиться у послідовності від чистого до брудного та згори вниз.

Ургентний клінінг проводиться у послідовності від периметру до центру.

Висококонтактні поверхні підлягають клінінгу в останню чергу.

15. Для проведення клінінгу застосовується техніка послідовних безперервних рухів в одному напрямку з перекриттям суміжних ділянок до повного охоплення поверхні mopом / серветкою.

16. Під-час проведення клінінгу в приміщеннях / зонах переміщення працівників, пацієнтів та/або відвідувачів встановлюються попереджувальні знаки (наприклад, «Обережно! Слизько!»).

IV. Системи захисту від бруду

1. Система захисту від бруду облаштовується у вхідній групі будівель ЗОЗ/ФОП, через які рухаються пацієнти і відвідувачі.

2. Системи захисту від бруду складаються з таких рівнів (ступенів очищення):

1) грубе очищення – покриття з відкритою структурою та великими комірками для збору бруду та сміття (наприклад, підлогові решітки, гумово-сотове покриття, модульне полівінілхлоридне покриття);

2) очищення від дрібного бруду та вологи – покриття із різними вставками (наприклад, комбіновані підлогові решітки з щітковою, текстильною та гумовою вставками; підлогове покриття з жорсткого поліпропілену або нейлону, килими з жорстким ворсом);

3) фінішне сушіння – вологопоглинаюче покриття (наприклад, брудозахисні килими на основі нітрилової гуми з нейлоновим ворсом).

3. Грубе очищення розміщується ззовні будівлі перед вхідною групою або у зовнішньому тамбурі. Довжина покриття повинна становити мінімум 2 м, ширина – мінімум 1,5 м.

4. Очищення від дрібного бруду та вологи розміщується одразу за вхідними дверима або у внутрішньому тамбурі. Довжина покриття повинна становити мінімум 1,5 м, ширина – мінімум 1,5 м.

5. Фінішне сушіння розміщується одразу за очищенням від дрібного бруду та вологи (в стик). Довжина покриття повинна становити мінімум 1,5 м, ширина – мінімум 1,5 м.

6. Системи захисту від бруду можуть бути стаціонарні або мобільні (наприклад, розміщуватися у осінньо-зимовий сезон).

7. Системи захисту від бруду у ЗОЗ/ФОП, що надають спеціалізовану амбулаторну медичну допомогу або первинну медичну допомогу, можуть складатися з рівнів глибокого очищення та фінішного сушіння.

V. Системи рутинного клінінгу

1. Для організації рутинного клінінгу застосовуються системи попередньої підготовки текстилю, дезінфекційної ванни та/або інші системи рутинного клінінгу, призначені виробником для приміщень, в яких надається медична допомога.

Система дезінфекційної ванни використовується для клінінгу підлоги, система попередньої підготовки – для всіх поверхонь.

2. Для системи попередньої підготовки серветки підлягають кольоровому маркуванню:

1) серветки червоного кольору використовуються для поверхонь у зонах високого ризику (наприклад, поверхня унітазу у санітарно-гігієнічних приміщеннях);

2) серветки синього кольору використовуються для поверхонь у зонах середнього ризику (наприклад, палати пацієнтів, зони очікування);

3) серветки зеленого кольору використовуються для поверхонь у зонах високого і середнього ризику приміщень класів А, А1 та В (далі – чисті приміщення), відповідно до додатку 1 до Санітарно-протиепідемічних вимог до закладів охорони здоров'я;

4) серветки жовтого кольору використовуються для поверхонь, які постійно контактують з вологою (наприклад, рукомийники, змішувачі, обладнання санітарно-гігієнічних приміщень, крім унітазу).

3. Для проведення заходів з клінінгу, незалежно від обраної системи, використовуються клінінгові візки.

4. Система попередньої підготовки текстилю заснована на таких принципах:

1) mop або серветка використовується одноразово, для оброблення однієї визначеної ділянки поверхні (від 5 до 40 м.² підлоги), після чого підлягають пранню;

2) для замочування mopів та серветок використовуються ємність (контейнер, відро) для чистого робочого розчину мийного / дезінфекційного засобу клінінгового візка (далі – чиста ємність).

Для проведення клінінгу у чистих приміщеннях використовуються герметичні чисті ємності, для інших приміщень – можуть використовуватися герметичні та негерметичні чисті ємності;

3) mopи та серветки складаються у чисті ємності вертикально або горизонтально з метою максимального просочування робочим розчином мийного та/або дезінфекційного засобу;

4) після використання, mop або серветка поміщуються у ємність (відро, мішок) для забруднених (використаних) mopів / серветок клінінгового візка (далі – брудна ємність);

5. Система дезінфекційної ванни заснована на таких принципах:

1) використовуються двосторонні mopи, в яких одна сторона маркована кольором відповідно до пункту 2 цього розділу, інша – білого кольору;

2) mopи використовуються одноразово, після чого підлягають пранню;

3) чиста ємність складається з двох секцій з клапанним з'єднанням між ними. У меншу секцію заливається робочий розчин мийного / дезінфекційного засобу, у більшій замочується маркована кольором сторона мопу;

4) поверхня підлоги спочатку протирається маркованою стороною мопу, а потім білою, для висушування підлоги;

5) після використання, моп поміщуються у брудну ємність.

6. Для приготування і точного дозування робочих розчинів мийних і дезінфекційних засобів можуть використовуватися станції автоматизованого дозування.

Експлуатація станцій автоматичного дозування, включно з калібруванням, проводиться згідно з інструкцією виробника.

VI. Дезінфекція і прання мопів та серветок

1. Мопи і серветки для клінінгу заборонено дезінфікувати і прати у пральнях, відповідно до Державних санітарних норм та правил зі збору, сортування, транспортування, зберігання, дезінфекції та прання білизни в закладах охорони здоров'я, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08 травня 2025 року № 785, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 26 травня 2025 року за № 813/44219.

2. Мопи та серветки не придатні для подальшого використання за призначенням відносяться до медичних відходів, збирання та видалення яких обумовлено спеціальними вимогами для запобігання виникненню інфекції (наприклад, перев'язувальний матеріал, гіпсові пов'язки, простирадла, одноразовий одяг, підгузки тощо) (код 18 01 04 відповідно до Національного переліку відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2023 року № 1102). Управління відходами мопів та серветок проводиться відповідно до Державних санітарних норм та правил «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31 жовтня 2024 року № 1827, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2024 року за № 1938/43283.

4. Мопи та серветки перуть у промислових пральних машинах, які призначені для їхнього прання та відповідають Технічному регламенту безпеки машин.

Сушіння підданих пранню мопів та серветок проводиться у промислових сушильних машинах, які відповідають Технічному регламенту безпеки машин.

5. Промислові пральні і сушильні машини встановлюються, експлуатуються і обслуговуються відповідно до інструкції виробника.

6. Мопи та серветки підлягають термічній або термічно-хімічній дезінфекції під час прання відповідно до інструкції виробника.

7. Мопи та/або серветки, виготовлені з різних матеріалів прати разом заборонено.

8. Мопи, які використовуються для клінінгу підлоги, повинні піддаватися пранню окремо від мопів та/або серветок, що використовувалися для клінінгу стін.

9. Пральний порошок та інші засоби для прання використовуються відповідно до інструкцій виробника промислових пральних машин та мопів / серветок.

10. Перевантаження промислових пральних і сушильних машин понад встановлені в інструкції виробника норми забороняється.

11. Після висушування мопи / серветки складаються у ємності (контейнери) для зберігання чистих мопів / серветок та щільно закриваються кришкою.

12. Дезінфекція і прання мопів та серветок може виконуватися суб'єктами господарювання на умовах договору підряду.

**Директор Департаменту
громадського здоров'я**

Тетяна СКАПА